

การกราดยิงกับแนวทางการควบคุมอาวุธปืน

“ ในปี 2560 คนไทยครอบครองปืน 10 ล้านกระบอก เฉลี่ย 15.1 กระบอก ต่อ 100 คน ซึ่งมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ของอาเซียน และอันดับที่ 13 ของโลก นอกจากนี้ ไทยยังมีผู้เสียชีวิตจากอาวุธปืนในปี 2559 ถึง 3,830 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.45 ราย ต่อประชากร 100,000 คน ซึ่งสูงเป็นอันดับที่ 11 ของโลก ”

บทนำ

การกราดยิงที่สยามพารากอน เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2566 ไม่เพียงแต่จะทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บหลายรายแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของประชาชนอย่างกว้างขวาง และกระทบต่อภาคการท่องเที่ยวของไทย ทำให้นักท่องเที่ยวบางส่วนระงับการเดินทางมายังประเทศไทย เหตุการณ์กราดยิงดังกล่าว ไม่ใช่ครั้งแรก แต่เกิดขึ้นแล้วหลายครั้งในประเทศไทย เช่น เหตุการณ์กราดยิงประชาชนในห้างสรรพสินค้าของจังหวัดนครราชสีมา ในเดือนกุมภาพันธ์ 2563 และอดีตตำรวจเข้าไปทำร้ายเด็กและครูพี่เลี้ยงที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดหนองบัวลำภู ในเดือนตุลาคม 2565 ทำให้มีผู้เสียชีวิตเกือบ 40 คน บทความนี้เป็นการอภิปรายถึงการกราดยิงในประเทศไทยที่มุ่งไปยังประเด็นการแพร่หลายของอาวุธปืน บทบาทของสื่อออนไลน์ และแนวทางการควบคุม กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืน วิเคราะห์ประเด็นเรื่องการเข้าถึงอาวุธปืนในประเทศไทย และข้อเสนอแนะในการควบคุมอาวุธปืน

ย้อนเหตุการณ์กราดยิงที่คนไทยไม่เคยลืม

การกราดยิง หรือ “mass shooting” อาจจะมีนิยามที่แตกต่างกันไปตามบริบทของเหตุการณ์และจำนวนผู้เสียชีวิต แต่องค์การไม่แสวงผลกำไรที่ติดตามสถานการณ์ความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับการใช้อาวุธปืนในสหรัฐอเมริกาอย่าง Gun Violence Archive ได้ให้ความหมายของคำว่า “การกราดยิง” ว่าหมายถึง การใช้อาวุธปืนก่อความรุนแรงจนทำให้มีคนบาดเจ็บหรือเสียชีวิตอย่างน้อย 4 คน¹ ส่วนในประเทศไทย จากข้อมูลเหตุการณ์กราดยิงในที่สาธารณะ โดยไม่ได้มีเหตุจูงใจทางการเมืองหรือปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ชายแดน พบว่ามี 5 เหตุการณ์ ที่ถูกเรียกว่าเป็นการกราดยิง ซึ่งเกิดขึ้นต่อเนื่องในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา ดังนี้

1 **เหตุการณ์กราดยิงภายในร้านทอง** จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2563 โดยมีมือปืนคือ นายประสิทธิ์ชัย เขาแก้ว หรือ ผอ.กอล์ฟ อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนประถม ในจังหวัดสิงห์บุรี หลังคิดการใหญ่ สวมชุดอำพรางสีดำทั้งตัว พร้อมด้วยหมวกไหมพรม และกระเป่าเป้ บุกรุกเข้าไปบริเวณร้านทองในห้างโรบินสัน พร้อมควักปืนยิงผู้อยู่ในเหตุการณ์เสียชีวิตทันที 3 ราย ได้แก่ รปภ.ของห้าง พนักงานร้านทอง และเด็กชายวัย 2 ขวบ และมีผู้บาดเจ็บอีก 4 ราย ก่อนจะกวาดเอาทองหนัก 28 บาท แล้วขับรถจักรยานยนต์หลบหนีไป

2 **เหตุการณ์จู่โจม** กราดยิงที่โคราช เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2563 ภายในห้างสรรพสินค้าเทอร์มินอล 21 จังหวัดนครราชสีมา โดยผู้ก่อเหตุคือ ส.อ.จักรพันธ์ ถมมา เขียวชาญ ด้านการยิงปืนระยะไกล คลั่งก่อเหตุยิง พ.อ.อนันต์ฐโรจน์ กระแส ผู้บังคับบัญชา และเมียชาย นางอนงค์ มิตรจันทร์ เนื่องจากปัญหาภายในบ้านพักทหาร จากนั้นได้ยิงทหารเวรเพื่อเข้าไปชิงอาวุธปืน ก่อนขับรถไปที่ห้างเทอร์มินอล 21 เพื่อจับตัวคนในห้างสรรพสินค้าเป็นตัวประกัน และทำการไล่ไฟสด ขณะก่อเหตุฆาตกรรมสองขวัญลงเฟซบุ๊ก โดยเหตุการณ์ดังกล่าว ทำให้มีผู้เสียชีวิต 31 ราย บาดเจ็บกว่า 58 ราย

ที่มา : <https://www.thaipbs.or.th/now/content/787>

คำไว้อาลัยตำรวจที่เสียชีวิตจากการปฏิบัติหน้าที่ระงับเหตุกราดยิงที่โคราช

3 เหตุกราดยิงที่จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2565 บริเวณลานตลาดอุบลสแควร์ ณ ห้างสรรพสินค้าบีซี ถือเป็นหนึ่งในเหตุการณ์กราดยิงที่สร้างความหวาดกลัวให้ผู้คนได้มากที่สุด เนื่องจากเป็นการทะเลาะวิวาทของ 2 แก๊งวัยรุ่น คือ “แก๊งขามใหญ่” และ “แก๊งหาดวัดใต้” นำไปสู่การสูญเสียของผู้เสียชีวิต 3 ราย และบาดเจ็บจำนวนมาก

ภาพภายนอกห้างสยามพารากอน ระหว่างเกิดเหตุ

4 เหตุกราดยิงที่จังหวัดหนองบัวลำภู ภายในศูนย์เด็กเล็ก ในช่วงบ่ายของวันที่ 6 ตุลาคม 2565 โดย ส.ต.ท.ปัญญา คำราบ เป็นผู้ก่อเหตุ คาดว่าอาจมาจากปมให้ออกจากราชการ เพราะพัวพันคดียาเสพติด ทำให้มีผู้เสียชีวิต 36 ราย เป็นเด็กถึง 24 ราย ที่น่าสลดใจกว่าก็คือเด็กที่ถูกยิงเสียชีวิตมีอายุต่ำสุดเพียง 3 ขวบเท่านั้น

สื่อมวลชนเกาะติดเหตุการณ์ยิงใต้ห้างสยามพารากอน

5 เหตุกราดยิงสุดสะเทือนขวัญที่ศูนย์การค้าสยามพารากอน เมื่อ 3 ตุลาคม 2566 โดยผู้ก่อเหตุเป็นเด็กชาย อายุ 14 ปี ใช้ปืนแบบลัดดัดแปลงกราดยิงภายในศูนย์การค้าสยามพารากอน ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต 3 ราย และได้รับบาดเจ็บอีก 4 ราย

เจ้าหน้าที่กองบังคับการปฏิบัติการพิเศษมาถึงสถานที่เกิดเหตุ

นอกจากนี้ ยังมีเหตุกราดยิงที่ทำให้เกิด แแฮชแทก #กราดยิง ด้วยเช่นกัน แต่ไม่มีผู้เสียชีวิต คือ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2566 ภายในสนามฟุตบอลหญ้าเทียม 9 อพาร์รินา จังหวัดปทุมธานี โดยผู้ก่อเหตุเป็นแรงงานชาวกัมพูชาที่รถจักรยานยนต์เข้ามาถึงปิ่นปักผ้า 4 นัด ระหว่างการแข่งขันฟุตบอล มีผู้เข้าร่วมกว่า 200 คน ต้องวิ่งหนีเอาชีวิตรอดจำนวนมาก รวมถึงกรณีวันที่ 14 มีนาคม 2566 ที่สารวัตรกานต์ ตำรวจคลั่ง กราดยิงภายในบ้านพักของตนย่านสายไหม ก่อเหตุนานกว่า 26 ชั่วโมง ถึงแม้เหตุการณ์เหล่านี้จะไม่ได้เกิดความสูญเสียเหมือนเหตุการณ์อื่น ๆ แต่เรื่องราวเหล่านี้ถูกตั้งคำถามขึ้นว่า เหตุการณ์ความรุนแรงแบบนี้ทำไมมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

ที่มา : www.thaipbs.or.th/news/content/332409

วิเคราะห์สาเหตุการกราดยิงในต่างประเทศและในไทย

เมื่อมีเหตุการณ์การกราดยิงเกิดขึ้นแต่ละครั้ง คำพูดที่มักจะถูกพูดถึงทันทีจนกลายเป็นสมมุติฐานพื้นฐานของสาเหตุคือ ความเจ็บป่วยทางจิต ปัญหาความเครียด และปัญหายาเสพติดทำให้เกิดการป่วยทางจิตขึ้น หรือปัญหาการมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงแบบจากเกม ที่อาจมีสาเหตุจากปัญหาทางครอบครัว แต่การด่วนสรุปทันทีว่าการกราดยิงที่เกิดขึ้นเกิดจากปัญหาเหล่านี้ก็อาจจะไม่ถูกต้องไปทั้งหมด

เหตุกราดยิงเกี่ยวเนื่องอย่างไรกับอาการทางจิต² เจฟฟรีย์ สวอนสัน อาจารย์ประจำภาควิชาจิตเวชศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยดุ๊ก ในสหรัฐฯ อธิบายว่า โศกนาฏกรรมอย่างเหตุกราดยิงที่เกิดขึ้น กระตุ้นให้เกิดความพยายามค้นหาสาเหตุและหนทางแก้ไข คำอธิบายที่ได้มักจะตื่นเขิน เพียงเพื่อที่จะจะเหมารวมได้ว่า “อ้อ เป็นเพราะป่วยทางจิตสินะ” แต่การด่วนสรุปเช่นนี้ถือเป็นการซ้ำเติมและตีตราบาปให้กับผู้ป่วยทางจิตเวชมากขึ้นไปอีก ทั้งที่คนเหล่านี้ต้องมีชีวิตอย่างยากลำบากอยู่แล้ว แต่ในความเป็นจริง ฆาตกรน้อยรายนักที่ป่วยด้วยโรคทางจิตขั้นร้ายแรง เช่น โรคจิตเภท ไบโพลาร์ หรือ โรคอารมณ์แปรปรวนสองขั้ว งานวิจัยในปี 2547 พบว่า ผู้ก่อเหตุสังหารหมู่เพียง 6% เท่านั้นที่มีอาการทางจิต โดยงานวิจัยล่าสุดของสมาคมจิตเวชศาสตร์สหรัฐฯ เมื่อปี 2559 พบว่า สถิติการก่อเหตุฆาตกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนที่เกิดขึ้นตลอดทั้งปี มีคนร้ายเป็นผู้ป่วยโรคจิตเวชไม่ถึง 1%

การเสวนาทางวิชาการ ถอดบทเรียนทางจิตวิทยา “เหตุการณ์ที่ยิ่งใหญ่: ที่มา ทางแก้ และป้องกัน” วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2563 ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รศ. ดร.สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต นักจิตวิทยาการปรับพฤติกรรม อดีตคณบดีคณะจิตวิทยา จุฬาฯ³ อธิบายว่าพฤติกรรมความรุนแรงเกิดขึ้นกับคนปกติได้ ทุกคนมีโอกาสที่จะกระทำความรุนแรงได้ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำหรือคำพูดเกิดขึ้นได้กับทุกคน ไม่ใช่ทุกคนที่จะต้องเป็นคนที่มีความผิดปกติจึงจะกระทำการผิดปกติบางคนก็ไม่ก้าวร้าว คนปกติพอถึงเวลาที่พอเหมาะ มีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้น มี trigger (ตัวกระตุ้น) ก็สามารถเกิดพฤติกรรมความรุนแรงหรือความก้าวร้าวได้ เพราะความก้าวร้าวเป็นธรรมชาติของมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย เป็นพฤติกรรมเพื่อการอยู่รอด เพราะฉะนั้นสิ่งที่เราควรตระหนักคือ การควบคุมไม่ให้เห็นออกนั้นสำคัญกว่า เราจะสังเกตได้ว่าในอดีตเหตุการณ์รุนแรงแบบนี้ไม่ค่อยเกิดขึ้น ความก้าวร้าวไม่ค่อยแสดงออกในลักษณะนี้ เท่าที่ศึกษาลักษณะของสังคม ตอนนี้เกิดปัญหาคล้ายกันทั่วโลกคือ เด็กอยู่ในสังคมที่เรียกว่าไฮเทคเทคโนโลยี⁴ เราถูกสร้างลักษณะบางอย่างขึ้นโดยไม่รู้ตัว ไม่ได้ตั้งใจ แต่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ นั่นคือความหุนหันพลันแล่น (impulsiveness) เนื่องจากเราทำทุกอย่างด้วยความรวดเร็ว มีอะไรเราก็กดโทรศัพท์ เราไม่รอ เราไม่ได้สอนเด็กให้ควบคุมตัวเอง มีวินัย ยอมรับกฎระเบียบของสังคม ประเด็นต่อมา ตามหลักจิตวิทยาคนที่มีความโน้มเอียงแสดงความก้าวร้าวสูง คือคนที่มองโลกในแง่ร้าย มักจะมีความรู้สึกที่ว่าทำไมตนเองต้องถูกกระทำ ทำไมต้องมาทำกับฉันแบบนี้ แล้วจะแสดงพฤติกรรมต่อต้าน ต่อมาคือ การที่เรามองปัญหาไปทางคนอื่น เราไม่ค่อยมองสาเหตุที่ตัวเรา เราจะรู้สึกว่าทำไมคนอื่นทำแบบนี้ ทำไมสังคมเป็นแบบนี้ และจะมีแนวคิดที่ว่า เธอทำฉัน ฉันก็ทำเธอ หรือเพื่อปกป้อง ฉันก็ทำเธอ ก่อน อีกข้อคือการที่ชอบดูอะไรที่โหดร้าย ก็จะมีแนวโน้มที่จะแสดงออกทางก้าวร้าว แต่ก็อาจจะแสดงผลตรงข้ามก็ได้ คือพอดูอะไรแบบนี้แล้วก็เหมือนเป็นการได้ระบาย

ขณะที่ ดร.นันทิ จิตสว่าง นักอาชญาวิทยา อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ชี้ว่าปัจจัยที่ทำให้คนก่อเหตุอาชญากรรมคือ มูลเหตุจูงใจและโอกาส โดยมูลเหตุจูงใจ คือ การตัดสินใจของคน พฤติกรรมของคน และโอกาส คือช่วงจังหวะเวลา สถานที่ ที่ทำให้ประกอบอาชญากรรมได้ เช่น การเข้าถึงอาวุธปืน และการเข้าถึงสถานที่

สถิติการครอบครองอาวุธปืนและการก่อเหตุในไทย

ข้อมูลจากองค์การวิจัยในสวีตเซอร์แลนด์⁵ (Small Arms Survey) ระบุว่า เมื่อปี 2560 คนไทยครอบครองปืนอยู่ 10,342,000 กระบอกเฉลี่ย 15.1 กระบอก ต่อ 100 คน นั่นทำให้ไทยครองครองอาวุธปืนมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ของอาเซียน และอยู่ที่อันดับ 13 ของโลก โดยฝั่งเจ้าหน้าที่รัฐพบว่า กองทัพไทยครอบครองปืนอยู่ที่ 1,052,815 กระบอก⁶ รั้งอันดับ 3 ในอาเซียน ส่วนตำรวจครอบครองปืนอยู่ราว 230,000 กระบอก ในปี 2561 ส่วนการใช้อาวุธปืนก่อเหตุในไทย ข้อมูลล่าสุดที่รวบรวมโดยกองสารสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ⁷ ในปี 2562 มีจำนวนทั้งหมด 31,419 ครั้ง แบ่งเป็นปืนสั้นมีทะเบียน 6,410 ครั้ง ไม่มีทะเบียน 24,348 ครั้ง และเป็นปืนยาว 661 ครั้ง

ขณะที่ผู้เสียชีวิตจากการใช้อาวุธปืนนั้น รายงานการวิจัย “Global Mortality From Firearms, 1990–2016” ของสถาบันเพื่อการวัดและประเมินผลด้านสุขภาพ (Institute of Health Metrics and Evaluation: IMHE) มหาวิทยาลัยวอชิงตันในสหรัฐฯ⁸ ระบุว่า ไทยมีผู้เสียชีวิตในปี 2559 อยู่ที่ 3,830 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.5 รายต่อประชากร 100,000 คน ซึ่งมากกว่าสหรัฐฯ ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.9 และหากคิดจากค่าเฉลี่ยของโลก ไทยจะอยู่อันดับที่ 11 ของโลก

ปัญหาดังกล่าว ทำให้มีการเคลื่อนไหวเพื่อแก้ปัญหาในรัฐสภา โดย นพ.อำพล จินดาวัฒนะ สมาชิกวุฒิสภาและกรรมการพัฒนาสังคมฯ วุฒิสภา ได้ตั้งกระทู้ต่อ รมว. มหาดไทย เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2565 เพื่อให้เร่งควบคุมอาวุธปืนและสิ่งเทียมปืน เนื่องจากประเทศไทยมีพลเรือนที่มีอาวุธปืนมากถึง 10–12 ล้านกระบอก ทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย โดยยังไม่นับรวมสิ่งเทียมปืนอื่น ๆ อีก เช่น Blank gun, BB gun โดยมีการซื้อขายกันแพร่หลาย แต่ระบบควบคุมหย่อนยาน ต่อมาเมื่อมีการกราดยิงที่สยามพารากอน วุฒิสภาก็ได้มีการอภิปรายเรื่องนี้อีกในวันที่ 6 ตุลาคม 2566⁹

จะเห็นได้ว่า การครอบครองอาวุธปืนในไทยเป็นปัญหายาวนานและเป็นปัจจัยหนึ่งของการก่อเหตุ ไม่ว่าจะเกิดเหตุกราดยิง ทะเลาะวิวาท หรือการฆ่าตัวตาย ที่ในหน้าข่าวบ่อยครั้งเกิดจากการใช้อาวุธปืน อาจด้วยค่านิยมของคนในท้องถิ่น ที่นิยมครอบครองอาวุธไว้เพื่อป้องกันตัว หรือเพื่อแสดงอิทธิพลก็ตาม ในขณะที่บางคนมีค่านิยมพกพาอาวุธปืนเพื่ออวดเบ่งอีกด้วย

บทบาทของสื่อสังคมและแนวทางการควบคุม

ประเด็นหนึ่งที่ถูกพูดถึงเมื่อเกิดเหตุการณ์กราดยิง คือ การทำหน้าที่ของสื่อมวลชน และสื่อโซเชียลมีเดียของประชาชนเอง เน้นอนว่าประเทศไทยมีอิสรภาพในการสื่อสารค่อนข้างมาก คนทุกกลุ่มเข้าถึงเทคโนโลยีรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว การเสนอข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในแง่หนึ่งอาจเป็นประโยชน์ ที่ประชาชนจะรับรู้ข่าวสารทันสถานการณ์และเฝ้าระวังเพื่อความปลอดภัย แต่อีกด้าน

กลับกลายเป็นดาบสองคมเพราะการนำเสนอข้อมูลในสื่อโซเชียลมีเดียและสื่อมวลชน นอกจากจะสร้างความตื่นตระหนกแล้ว ยังอาจเป็นการยั่วยุผู้ก่อเหตุที่กำลังติดตามสถานการณ์ที่ตนเองก่อขึ้นผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย นอกจากสถานการณ์ขณะเกิดเหตุแล้ว การทำหน้าที่ของสื่อหลังจากเหตุการณ์ความรุนแรงได้ถูกพิจารณาว่า อาจนำมาซึ่งพฤติกรรมการลอกเลียนแบบส่วนการตีแผ่ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ก่อเหตุที่กระทบไปถึงครอบครัว สถานศึกษา และสังคมของผู้ก่อเหตุ ถือเป็น การตีตราบาปให้กับผู้ก่อเหตุไปตลอดชีวิตได้อีกด้วย และอาจกลายเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดการกระทำซ้ำอีกได้ในอนาคต

นพ.ธิตี แสงธรรม รองอธิบดีกรมสุขภาพจิต¹⁰ กล่าวว่า การนำเสนอข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ก่อเหตุไม่ว่าอย่างไรก็ตาม หลังจากผ่านการรับโทษไปแล้ว จะเป็นแผลติดตัวเขา และมีปัญหาในเรื่องการดำเนินชีวิตต่อไปในสังคมเป็นรอยแผลลึก ๆ อยู่ในใจเขาเสมอไป ถ้าเป็นไปได้ เป้าหมายในการนำเสนอข่าว ควรเป็นไปเพื่อระมัดระวังคนรอบข้างในระยะที่เกิดเหตุ รู้ถึงวิธีดำเนินการหากเกิดเหตุการณ์ในลักษณะนี้ หรือระแวดระวังเหตุการณ์ที่กำลังจะเกิด และเมื่อเกิดขึ้น จะได้นำญาติพี่น้องคนใกล้ตัวส่งรักษาอย่างถูกต้อง และถูกวิธี ขณะที่ อ.ธาม เชื้อสถาปนศิริ อาจารย์ประจำสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล มองปรากฏการณ์นี้ว่า น่ากังวลใจ เพราะส่งผลกระทบต่อคนข้างมาก ต้องระวังการนำเสนอข่าวแล้วทำให้คนก่ออาชญากรรมกลายเป็นฮีโร่ หรือหลงใหลในการก่ออาชญากรรม ซึ่งพฤติกรรมที่มีอิทธิพลมาจากสื่อมากคือ ก๊อปปี้แคท หากสื่อนำเสนอมาก ๆ จะทำให้มีข้อมูลที่สืบค้นหาได้ ทำให้เกิดกรณีเลียนแบบ อาชญากรรมปัจจุบันอาจไม่ได้เกิดขึ้นเพราะบันดาลโทสะ อาชญากรที่ก่ออาชญากรรมในลักษณะนี้ มีการค้นหาข้อมูล วางแผนเตรียมการ ฝึกซ้อมยิงเมื่อสื่อมวลชนพุ่งความสนใจไปที่ตัวผู้ก่ออาชญากรรมมาก ๆ ก็อาจทำให้เกิดการเลียนแบบ คนที่อยากจะมีชื่อเสียงโด่งดังก็อาจทำตาม เนื่องจากไปกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกว่าถ้าฉันทำสิ่งนี้ สื่อมวลชนทั้งประเทศจะให้ความสำคัญกับฉัน ในทางสังคมศาสตร์เรียกความรู้สึกนี้ว่า **15 minutes of fame หรือ 15 นาทีแห่งความโด่งดังในชีวิตสักครั้งหนึ่ง** สื่อมวลชนทั้งประเทศจะนำเสนอชื่อ ภาพ เสียง และประวัติของเรา เรื่องราวชีวิตของเราจะถูกรายงานผ่านสื่อมวลชนทั้งประเทศ ทั้งนี้ อ.ธาม เห็นว่า ในขณะที่สื่อสารมวลชนทั่วไป เช่น วิทยุ

และโทรทัศน์ มีความระมัดระวังค่อนข้างมาก มีการเซ็นเซอร์ แต่ที่เป็นปัญหาคือโซเชียลมีเดีย ถ้ามีภาพหลุดในโซเชียลมีเดีย หลุดแล้วก็หลุดเลย ไม่มีทางรู้ว่า จะแชร์ส่งต่อไปที่ไหน เช่น เมื่อมีการหลุดสื่อไปดูคลิกช้อมยิง ทำให้สังคมตามล่าหาอดีต การปกป้องพิตีพีเอทำได้ยาก แม้จะมีกฎหมายคุ้มครองก็ตาม

การควบคุมอาวุธปืนในไทย

ปัจจุบันประเทศไทย มีพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ใช้บังคับ

มีการแก้ไขเพิ่มเติมทั้งสิ้น 9 ครั้ง โดยการแก้ไขครั้งล่าสุด เกิดขึ้นเมื่อปี 2543 เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหวังลดปัญหาอาชญากรรมที่เกิดจากการใช้อาวุธปืนที่ใช้เฉพาะในการสงคราม หรือปืนเถื่อน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนที่ต้องการมีและใช้อาวุธปืนดังกล่าวนำอาวุธปืนนั้นมาขออนุญาต หรือนำมามอบให้แก่นายทะเบียนท้องถิ่น การขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืน หรือใบ ป.4 สามารถครอบครองอาวุธปืนกระบอกนั้นได้ตลอดโดยไม่ต้องมาต่อใบอนุญาต เรียกได้ว่าเป็นการขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนตลอดชีพ กฎหมายดังกล่าวเป็นวิธีหนึ่งในการลดปัญหาปืนเถื่อน ปืนไม่มีทะเบียน แต่ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายที่จะแก้ปัญหาการกราดยิงโดยตรง ซึ่งหลังเกิดเหตุกราดยิงในแต่ละครั้ง สิ่งที่ถูกทวงถามไปที่ภาครัฐนั้นก็คือ การกำหนดมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีก แต่สังคมมักมุ่งสนใจที่ปัญหาของแต่ละเหตุการณ์ จนลืมให้ความสำคัญกับมาตรการป้องกัน อย่างกรณีจ่าคลังในห้างที่โคราช สังคมได้มุ่งความสนใจไปที่ปัญหาการก๊วยเงินสวัสดิการกองทัพที่ไม่เป็นธรรม แต่ไม่ได้ให้ความสนใจไปที่มาตรการป้องกันการพกอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่รัฐไปในที่สาธารณะ

ศ. ดร.สุณีย์ กัลละจิตต์ อาจารย์หลักสูตรอาชีววิทยา และงานยุติธรรม (หลักสูตรนานาชาติ) ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ระบุไว้ในบทความถอดบทเรียนเหตุกราดยิงที่จังหวัดหนองบัวลำภูว่า¹¹ คดีกราดยิงหลายคดีในบ้านเราจะพบว่าผู้ก่อเหตุเป็นทหารหรือตำรวจ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ คนเหล่านี้มีอาวุธปืนในครอบครองไม่ว่าจะเป็นปืนจากภาครัฐ และการครอบครองปืนส่วนตัว เมื่อมีปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความคิดหรือจิตใจของเขา ปืนจึงกลายเป็นอาวุธสังหารผู้บริสุทธิ์ที่อยู่รอบข้างได้อย่างง่ายดาย กรณีเจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยนั้น จะมีอาวุธปืนประจำกายสำหรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ บางคนจะเป็นอาวุธปืนของทางราชการ แต่บางคนก็จะใช้อาวุธปืนที่เป็นของตัวเอง โดยใช้สิทธิสวัสดิการข้าราชการ สามารถซื้ออาวุธปืนได้ในราคาสวัสดิการ (ราคาปืนจะต่ำกว่าราคาท้องตลาดมาก) การกราดยิงที่หนองบัวลำภูเป็นปืนส่วนตัวของผู้กระทำความผิด เมื่อถูกให้พ้นจากราชการ ผู้กระทำความผิดก็มีอาวุธปืนไว้ในครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ด้วยการอนุญาตให้มีและใช้ตั้งแต่เมื่อครั้งเป็นข้าราชการตำรวจ จึงเป็นปัจจัยเสริมที่ทำให้ผู้ก่อเหตุที่มี

ประวัติการเสพยา สามารถมีอาวุธปืนไว้ในครอบครอง ได้จนกระทั่งไปก่อเหตุดังกล่าว ขณะที่ในต่างประเทศ เช่น ประเทศออสเตรเลีย จะไม่อนุญาตให้ครอบครอง อาวุธปืนตลอดชีพ ผู้ครอบครองใบอนุญาตอาวุธปืน และพัวพันการก่ออาชญากรรมที่มีความรุนแรง จะถูก ยึดใบอนุญาตทันที นอกจากนี้กระบวนการคัดกรอง ผู้ที่มีอาวุธปืน และใช้อาวุธปืนจะมีกระบวนการที่เป็น ขั้นตอน และมีการตรวจสอบประวัติบุคคล ประวัติการ ก่ออาชญากรรม และตรวจสอบสุขภาพจิต

ภายหลังการกราดยิงที่สยามพารากอน เมื่อ 3 ตุลาคม 2566 ที่เด็กอายุ 14 ปี ใช้ปืนแปลงก้านดัดแปลง กราดยิง จนมีผู้เสียชีวิต 3 ราย บาดเจ็บอีก 4 ราย กลายเป็นเหตุสะเทือนขวัญที่ทุกภาคส่วนกลับมาตั้งคำถาม ถึงมาตรการป้องกันอย่างจริงจัง เนื่องจากประเทศไทย ยังไม่มีกฎหมายควบคุมแบลงค์กัน โดยการครอบครอง หรือซื้อขายไม่จำเป็นต้องขอใบอนุญาต ทำให้มีการ ทบสวนมาตรการควบคุมอาวุธปืนขึ้น¹² โดย**เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2566** นายอนุทิน ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้ ประชุม**พิจารณาควบคุมการครอบครอง การพกพา อาวุธปืน เครื่องกระสุน สิ่งเทียมปืน** ร่วมกับ อธิบดี กรมการปกครอง พร้อมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมศุลกากร กระทรวงดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงสาธารณสุข และมีการ กำหนดมาตรการทั้งระยะสั้นและระยะยาว เช่น

มาตรการระยะสั้น

งดการออกใบอนุญาตให้สิ่ง นำเข้า หรือค้า ซึ่ง สิ่งเทียมอาวุธปืนทุกชนิด และไม่อนุญาตให้รายใหม่ ขออนุญาตเป็นผู้ค้า สิ่งนำเข้าสิ่งเทียมอาวุธปืนเพิ่มอีก ให้ผู้ครอบครองแบลงค์กัน บีบีกัน หรือสิ่งเทียมอาวุธปืน ที่อาจจะดัดแปลงเป็นอาวุธปืนได้ ไปแสดงและทำบันทึก ต่อนายทะเบียนอาวุธปืน ให้กรมศุลกากรตรวจสอบ การนำเข้าสิ่งเทียมอาวุธปืน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แบลงค์กัน ให้การกีฬาแห่งประเทศไทย ซึ่งกำกับดูแล สนามยิงปืนที่ได้จดทะเบียนเป็นสมาคมกีฬาทั่วประเทศ ห้ามผู้มีอายุไม่เกิน 20 ปี เข้าสนามยิงปืน ยกเว้นได้รับการ อนุญาตตามระเบียบการกีฬาแห่งประเทศไทย ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศ และผู้บัญชาการ ตำรวจแห่งชาติ งดออกใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัว ให้นายทะเบียนงดการออกใบอนุญาตสิ่งนำเข้าอาวุธปืน ของร้านค้าอาวุธปืน ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป และ

ปราบปรามและปิดเว็บไซต์ เพจออนไลน์ซื้อขายอาวุธปืนเถื่อน สิ่งเทียมอาวุธปืนดัดแปลงเป็นอาวุธปืน โดยขอให้รายงานผลการ ปฏิบัติให้กระทรวงมหาดไทยทราบทุก 15 วัน

มาตรการระยะยาว

มาตรการระยะยาว คือ การแก้ไขกฎหมาย พ.ร.บ. อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 เช่น ขออนุญาตซื้ออาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนต้องมี เอกสารใบรับรองแพทย์ที่รับรองเรื่องสุขภาพจิตและภาวะทางจิตใจ กำหนดให้ผู้ที่จะซื้อสิ่งเทียมอาวุธปืนที่สามารถดัดแปลงเป็นอาวุธปืน ได้ ต้องยื่นคำขอต่อนายทะเบียนอาวุธปืน และให้ใบอนุญาตมีและใช้ อาวุธปืน (ป.4) มีอายุของใบอนุญาต ซึ่งผู้ที่ได้รับใบอนุญาตไปแล้ว จะต้องนำอาวุธปืนมารายงานตัวกับนายทะเบียน ในทุก 5 หรือ 10 ปี เพื่อพิจารณาต่ออายุใบอนุญาต เช่นเดียวกับใบขับขีรถยนต์ เป็นต้น

ปัจจุบัน มาตรการห้ามการออกใบอนุญาตพกพาอาวุธปืน เป็นเวลา 1 ปี มีผลบังคับใช้แล้ว เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2566 ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีและกระทรวงมหาดไทย ที่ 3877/2566 เรื่องห้ามการออก ใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัว (แบบ ป.12) เป็นการชั่วคราว

การนิรโทษกรรมปืนเถื่อน

อีกปัญหาสำคัญคือปัญหาปืนเถื่อน ปืนดัดแปลง ซึ่งมีอยู่จำนวนมาก นำมาสู่ความพยายามในการแก้ไขปัญหปืนเถื่อนด้วยการ นิรโทษกรรมให้กับผู้ครอบครอง โดยที่**ประชุมคณะรัฐมนตรีวันที่ 14 มีนาคม 2566**¹³ มีมติเห็นชอบร่าง พ.ร.บ. อาวุธปืน เครื่อง กระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ... ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ ซึ่งเป็นการแก้ไข **เพิ่มเติมพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้ เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490** ซึ่ง ผศ. ดร.ธนนันดรศักดิ์ บวรนนท์กุล¹⁴ อดีตประธานหลักสูตรอาชญาวิทยา การบริหารงาน ยุติธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล ชี้ว่าเหตุผลที่ตามต่างจังหวัดที่อยู่ ห่างไกลมีความต้องการใช้ปืนมาก โดยส่วนใหญ่มีเอาไว้ป้องกันตัวเอง และทรัพย์สินจากโจรผู้ร้ายที่มาขโมยวัว ควาย และผลผลิตทางการเกษตร เมื่อมีพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุ ระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืนออกมา พ.ศ. 2490 ทำให้ ผู้ที่มีปืนในครอบครองต้องนำปืนไปขึ้นทะเบียน การครอบครองปืน ของคนไทยเป็นไปได้ยากขึ้นกว่าเดิม และปืนถูกกฎหมายมีราคาสูง ขึ้นมากหลายเท่าตัว จึงเกิดตลาดปืนผลิตเอง หรือที่เรียกว่า “ปืนไทย ประดิษฐ์” เพราะการทำปืนไม่ได้มีความสลับซับซ้อนอะไรมาก ทำให้ ไทยมีอัตราการเสียชีวิตจากปืนสูง โดยราว 82% เป็นการเสียชีวิตด้วย อาวุธปืนที่ยิงออกมาจากปืนเถื่อน

ดังนั้น การนิรโทษกรรมปืนไม่ได้เป็นการแก้เป็นหาที่ถูกต้อง การนิรโทษกรรมปืนเถื่อนจะทำให้จำนวนปืนเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ เนื่องจากอาจเปิดช่องทางให้ผู้ผลิตปืนเถื่อนและผู้ซื้อปืนเถื่อนมีจำนวนมากขึ้น เพราะราคาที่ถูกลง โดยจะมีคนที่เห็นว่าถ้ารัฐบาลรับนิรโทษกรรมปืนเถื่อนแบบนี้ ก็จะมีช่องทางครอบครองปืนเถื่อนเพื่อมาเข้ารับการนิรโทษกรรมให้ถูกกฎหมายได้ง่าย ๆ โดย ดร.ฐนนท์ศักดิ์ เห็นว่า ถ้าจะแก้ปัญหาเรื่องปืนต้องเอาข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาดูให้หมดว่ามีปืนเท่าไร มีปืนที่ใช้ก่อเหตุจำนวนเท่าไร คนก่อเหตุเป็นคนกลุ่มใด เพราะสาเหตุใด ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ถูกจุด ไม่ใช่เหวี่ยงแหอย่างการทำนิรโทษกรรมปืนเถื่อน

ส่วนภาคประชาสังคม อย่างมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล มูลนิธิเด็กเยาวชนและครอบครัว ก็เริ่มออกมาขับเคลื่อนเรื่องนี้ โดยเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2566¹⁵ นางสาวอังคณา อินทสา หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล พร้อมด้วยแกนนำมูลนิธิเด็ก เยาวชนและครอบครัว และแกนนำชุมชนกว่า 30 คน ได้เข้ายื่นหนังสือถึง นายอนุทิน ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อสนับสนุนนโยบายควบคุมอาวุธปืน และมีข้อเสนอจำเป็นเร่งด่วน หลังผลการเก็บข้อมูลสรุปสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวจากช่วงปี 2565 เพิ่มสูงขึ้นกว่า 3 เท่า โดยมีเครื่องดัมแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยกระตุ้น และอาวุธที่ใช้กระทำความรุนแรงมากที่สุดคืออาวุธปืน โดย**มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล มูลนิธิเด็ก เยาวชนและครอบครัว และเครือข่ายชุมชนลดปัจจัยเสี่ยง ขอแสดงจุดยืนและมีข้อเสนอถึงกระทรวงมหาดไทย ดังนี้**

- 1 ขอสันนิษฐานมาตรการเกี่ยวกับอาวุธปืนของกระทรวงมหาดไทย อันได้แก่ การอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน ต้องเพิ่มเติมเอกสารใบรับรองแพทย์ หนังสือรับรองจากต้นสังกัด/นายจ้าง การห้ามออกใบอนุญาต การป้องกันและปราบปรามในเชิงรุก การป้องกันการค้าอาวุธปืนบนแพลตฟอร์มดิจิทัล โดยต้องการให้เห็นผลที่ชัดเจน**
- 2 การอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน ควรเพิ่มเติมให้มีใบรับรองแพทย์ ระบุให้ชัดว่าไม่ได้เป็นผู้ป่วยจิตเวชหรือเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงทั้งในครอบครัวและสาธารณะ**
- 3 กรณีผู้มีใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน (เก่า) ต้องมีมาตรการให้ขอใบรับรองแพทย์เช่นเดียวกับข้างต้น และต้องมีการตรวจสุขภาพจิต โดยมีหนังสือรับรองแพทย์ว่าไม่ใช่ผู้ป่วยจิตเวช หรือมีพฤติกรรมชอบใช้ความรุนแรง ทุก ๆ 5 ปี ซึ่งเดิมเป็นใบอนุญาตทะเบียนอาวุธปืนมีกำหนดตลอดชีพ**
- 4 ขอให้ปรับปรุงกำลังคนผู้ปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาความรุนแรง โดยเพิ่มนักสังคมสงเคราะห์ประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เน้นการทำงานกับชุมชนในการป้องกัน เผื่อระวัง และประสานส่งต่อกรณีปัญหาความรุนแรง รวมถึงให้ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกร่างประกาศเจตนารมณ์ที่แน่วแน่ ในการลดปัญหาความรุนแรงในเด็ก สตรีและครอบครัว รวมถึงไม่ให้มีการคุกคามทางเพศในทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**

สรุป

การกราดยิงที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เกิดขึ้นบ่อยครั้งในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา แม้ว่าอาจเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและสภาพทางจิตของผู้ก่อเหตุ แต่ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการครอบครองอาวุธปืนถึงกว่าสิบล้านกระบอกในประเทศ โดยยังไม่รวมถึงอาวุธดัดแปลงบางประเภท เช่น แบลงค์กัน ที่สามารถยิงสังหารคนได้ ทำให้มีการใช้อาวุธปืนก่อเหตุรุนแรง เมื่อผู้ครอบครองอาวุธปืนที่มีเป็นจำนวนมากได้รับการกระตุ้นด้วยปัจจัยต่าง ๆ รวมถึงพฤติกรรมลอกเลียนแบบ จากการเสพสื่อสังคมต่าง ๆ ที่รายงานเหตุการณ์รุนแรงต่าง ๆ อย่างเจาะลึก ดังนั้นการแก้ไขกฎหมายที่ล้าสมัย และกำหนดมาตรการควบคุมที่สอดคล้องกับพัฒนาการของสังคมและเทคโนโลยีจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อควบคุมและป้องกันไม่ให้เกิดเหตุกราดยิงอีก โดยในปี 2566 รัฐบาลได้ออกมาตรการระยะสั้น และระยะยาวหลายมาตรการ รวมทั้งแก้ไขกฎหมาย เพื่อตอบสนองต่อข้อเรียกร้องของสังคม ที่สำคัญคือผู้ขอใบอนุญาตครอบครองอาวุธปืนต้องตรวจสอบสุขภาพจิต และต้องต่อใบอนุญาตเป็นระยะ ๆ อย่างไรก็ตาม บางมาตรการ เช่น การนิรโทษกรรมปืนเถื่อน หรือปืนดัดแปลง ยังได้รับการตั้งคำถามถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น จึงควรมีการติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิด และปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานให้ทันกับสถานการณ์ รวมทั้งภาครัฐต้องร่วมมือกับภาคประชาสังคมและอปท. ในการทำงานกับชุมชนในการป้องกัน เผื่อระวัง และประสานส่งต่อกรณีปัญหาความรุนแรงต่าง ๆ